

ὁ φθόνος τῶν Τούρκων συνώδευε πάντοτε τὰς συνεχεῖς ἀνδραγαθίας των, τὰς ἰδιαζούσας ἐκείνας αἰφνιδίους καὶ μεγαλοτόλμους ἐξάρσεις τοῦ πολεμικοῦ μένους, τὰς ἀπαυτίστας μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν.

Εἰς τὸν κατὰ τῆς Περσίας πόλεμον, διαρκέσαντα τριάκοντα καὶ πλέον ἔτη συμμετέσχον τῶν πολλαπλῶν τούτων κινδύνων καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων Σπαχῆδων περὶ τοὺς 12,000.

Εἷς τινα γενικὴν κρίσιμον μάχην (τὴν πολιορκίαν τοῦ Βαγδατίου, τὴν 24 Δεκεμβρίου 1639) ἐνῶ οἱ Πέρσαι ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους καὶ κατόπιν ἐξετόπισαν αὐτοὺς ἀπὸ τὰς κατεχομένης θέσεις των, αἰφνιδίως οἱ Σπαχῆδες ἀνοίξαντες τὰς χριστιανικὰς σημαίας καὶ καταφρονήσαντες πάντα κίνδυνον, ὥρμησαν ἀκάθεκτοι κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἐπέφερον πλήρη εἰς αὐτοὺς παρωλεθρίαν ἐποχωρήσαντας ἀτάκτως. Πολλοὶ Σπαχῆδες εὗρον τότε τὸν ξηλευτὸν αὐτὸν θάνατον.

Πρὸ τῆς σημαίας τὸ ἐθνικὸν συναίσθημα ἐξεγείρεται μετὰ τσαυτῆς δυνάμεως, ὥστε δὲν ἔχομεν ἄλλην περίπτωσιν τὰ παραβάλωμεν πρὸς αὐτήν. Ἐν ὧρα δὲ μάχης ἐπὶ τὴν ἱερὰν τῆς σημαίας σκέπη ἀναπτύσσεται μεταξὺ τῶν πολεμιστῶν ἡ ἀμίλλα τῶν αὐτοθυσιῶν, ἥτις ἐγείρει τὰ θαναμαστὰ τρόπαια.

Μετὰ τὴν ἀνέλπιστον ταύτην τροπὴν τῶν πραγμάτων πολλοὶ Σπαχῆδες, ἅμα τῇ λήξει τῆς μάχης ἐπαρουσιάσθησαν ἀγέρωχοι εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Στρατάρχου μὲ ἀναπειταμένης τὰς σημαίας τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ ἐδέχθησαν παρ' ὄλων τῶν συνηγμένων ἐκεῖ μεγιστάνων συγχαρητήρια ἐπὶ συγχαρητηρίων πρὸ τοῦ περιστοιχοῦντος ἐκστατικοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ.

Ἐποῖα περίεργος σύμπτωσις! Σημαία ἑλληνικὴ ἐφωδιασμένη μετὰ τὸ αὐτὸ ἱερὸν σύμβολον, τὸ ὅποιον λαμπροστολίζει σήμερον τὴν κυανόλευκον τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ, ἔλαμψε καὶ ἤγειρε πανύψηλον τρόπαιον πρὸ τεσσάρων αἰώνων εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας μεταξὺ τῶν παναρχαίων ἡμῶν ἐχθρῶν τῶν Περσῶν καὶ τῶν νεωτέρων τῶν Τούρκων, ὅπως ἀποδείξῃ ἐμπράκτως ἄπαξ ἔτι εἰς ἀμφοτέρους τὸ ἀλώβητον καὶ ἀδάμαστον τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ δια-

χρῆση καὶ πάλιν ἐνώπιόν των τὸ αἰωνόβιον φέγγος τοῦ Μωσαϊκοῦ καὶ τῶν Θεομοτυλῶν.

Ἀλλὰ μοιραίως τὸ ἐνδοξότατον τοῦτο ἐπεισόδιον τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐνέσταξεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Βεζύρου καὶ τῶν ἄλλων ἐπίσης Τούρκων ὄχι μόνον ἀδιάλλακτον φθόνον, ἀλλὰ καὶ ἄσπονδον μῖσος καὶ πολλὴ δικαίως ἐξήγειρε παρ' αὐτοῖς πλείστας ὕσας περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μέλλοντος κινδυνώδεις ἐποψίας.

Ὅτι λοιπὸν μετέπειτα ἡ πονηρὰ ὀθωμανικὴ ἐξουσία (ἐπὶ Μουράτ Δ') διέταξε πάντη βεβαίως ἐναντίον τῶν προσηγομένων συνθηκῶν τὰ μὴ ἀπομείνῃ τοῦ λοιποῦ Ἑλλην Σπαχῆς, εἰμὴ ἐκεῖνος ὅστις θὰ ἔσπεργε ν' ἀσπασθῇ τὸν ἰσλαμισμὸν.

Οἱ χριστιανοὶ Σπαχῆδες¹ ἐνέμοντο ἀντὶ μισθοῦ καὶ ἐφ' ὄρον ζωῆς, ἐν ἀναλογίᾳ πάντοτε ἐνὸς ἐκάστου, τὰ δὲ κατὰ ὄλων τῶν προϊόντων ἐκάστου χωρίου τῆς δικαιοδοσίας των, διὰ χρυσόβουλλων (μπερατιῶν). Πρὸς ἐτι δ' ἐλάμβανον καὶ μικρὸν ἄλλον φόρον ὀνομαζόμενον Σπέντζα. Εἶχε δὲ οὗτος ὀρισθῆναι πρὸς 10 μὲν λεπτὰ τὸν ἄνδρα, ὀλιγώτερον δὲ διὰ τὰ ἄρρενα παιδία. Ὅπερ δὲ σπουδαιότατον τὸ προνόμιον τοῦτο ἦτο διαδοχικόν, μεταβαῖνον καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ ἀποβιώσαντος πατρός.

Ἦδη κατόπιν τῆς τριαντῆς ὀθωμανικῆς ἀποφάσεως πλείστοι Σπαχῆδες ἀθλίως πενόμενοι καὶ διαφοροτρόπως καταπιεζόμενοι, ὅπως μὴν ἀποστρεφθῶσι τῶν ἀποδοχῶν τούτων, αἱ ὅποιαι δι' αὐτοὺς ἦσαν ὁ πολύτιμος καὶ ὁ μόνος πόρος τῆς ζωῆς των, εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀποτρόπαιον ἀνάγκην καὶ ἐξισλαμίσθησαν καὶ κατὰ συνέπειαν ἀφρηδέθησαν καὶ οἱ νικηφόροι των σημαῖα.

Σήμερον ὁ γενεαλογικὸς κλάδος ὀθωμανικῶν τινῶν οἰκογενειῶν ἐν Ἠπείρῳ ἐξικνεῖται μέχρι τῶν ἐξισλαμισθέντων τούτων Σπαχῆδων.

Ἄλλ' ἐπὶ τῶν περισσοτέρων ἐξωτερικῶς μόνον ἐπρεσβεύετο ὁ Μουσουλμανισμός, ἐνῶ ἐνδομύχως, εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας, ἐλάλει ἀπαύσιτος ἡ φωνὴ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀρύπνιζε τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα. Περὶ τούτου μαρτυρεῖ καὶ ὁ Γάλλος βαρῶνος Τόττ ὁ

1. Σπαχῆδες Τουρκιστὶ ἢ μᾶλλον Περσιτικὶ σημαίνει κυρίως ἱππεῖς.